

A magyar dramaturgia helyzete 2024-ben Szerkesztői előszó

POROGI DORKA

A *Theatron* 2024/2. számában a dramaturgiát és a kortárs dramaturg munkáját, helyzetét járjuk körbe. 2024 márciusában levelet küldtünk harminc magyar nyelven (is) alkotó gyakorló dramaturgnak, és fölkértük őket, hogy írjanak tapasztalataikról, osszák meg tanulmányformában véleményüket, helyzetértékelésüket a mesterségről, szakmáról. Egy kérdéssort is mellékelünk, amelyet gondolatébresztőnek, sorvezetőnek szántunk, az alábbi kérdésekkel:

Milyen munkát végez dramaturgként? Kivel? Hol? Mindez mennyire befolyásolja és alakítja munkáját?

Milyen technikával elemez egy klasszikus drámát? Milyen technikával ír egy drámát?

Az átírásnál milyen szempontokat részesít előnyben?

Milyen drámaírói vagy írói mintákat követ? Kit olvas? Kik inspirálják?

Mit tart dramaturgiai alapelveknek? Hogyan tanítaná? (tér, idő, viszonyok...)

Hogyan építi fel a dráma fikcióját? A cselekmény, a karakter, a dokumentum vagy teljesen más felől?

Van-e sablonja (felütés, finálé, felvonászáras stb.)?

Számolnia kell-e a hihetőség és a valóság elvével?

Kit képz el nézőként–olvasóként?

Milyen veszélyeknek igyekszik ellenállni? Mit kerül?

Hogyan fordítja le a dramaturg szót különféle nyelvekre? Releváns-e más nyelvi kultúrában ez a gyakorlat?

Jelen lapszámában az erre a fölkérésre érkezett tíz szöveg olvasható. Abból, hogy ez a szám csak a harmada annak, mint amennyi érkezhett volna, máris látható, ami számunkra a válaszlevelekből is kiderült: színházban folytatott mindennapos gyakorló dramaturgi tevékenység mellett tanulmányt írni emberpróbáló vállalkozás. A tíz szöveg azonban olyannyira különböző, hogy együttesük – a lapszám első része – mégis jól mutatja a szakma sokféleségét, sokféleképp megragadhatóságát.

A megjelenő szövegek szerzői között van dráma- és forgatókönyvíró, külföldön dolgozó, független színházi, erdélyi, vajdasági, budapesti, kőszínházi vagy kőszínházat elhagyó alkotó; vannak esettanulmányok, melyek munkafolyamatokat mutatnak be, pályakép-összegzések és különböző módszerek rögzítésére vállalkozó tanulmányok. Tíz dramaturg színházi és írói műhelyébe tekinthetünk be egyszerre, egy-egy pillanatra, és a munkafolyamatok, írástechnikák, alkotói manőverek és magatartások ö-reflektív lejegyzéseinek, értékeléseinek olvasása során azt is nyomon követhetjük, hogy a legerősebb szakmai kérdések miként válnak egyúttal a legszemélyesebbekké is ezen a pályán.

Köszönjük a szerzők hozzájárulását ahhoz a törekvésünkhöz, hogy nyilvánosan és az olvasóval együtt gondolkodjunk a kortárs magyar dramaturg helyzetén.